

Itä-Suomen aluehallintoviraston johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset aluehallintovirastojen valtakunnallisen peruspalvelujen tilan arviointiraportin johdosta – Kuinka Puumalassa niihin voidaan vastata

Kulttuuripalvelut Itä-Suomessa

Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset:

1. Eri väestöryhmien osallisuutta vahvistetaan kunnissa.

Kulttuuripalvelut toteuttavat omalta osaltaan kuntastrategiaa, jonka mukaan kuntalaiset ja monipaikkaiset osallistuvat kunnan palvelujen suunnitteluun.

Kulttuuritapahtumia suunniteltaessa otetaan mukaan ao. väestöryhmät.

2. Henkilöstöresursseja lisätään etenkin muissa kuin kaupunkimaisissa kunnissa.

3. Kulttuuritoiminnan järjestämiseen varataan kunnissa riittävä työaika myös silloin, kun käytössä on yhdistelmävirka tai -toimi.

Puumalassa markkinointipäällikön työajasta 25 % on kulttuuripalveluissa. Lisäksi kulttuuripalveluissa auttaa tarvittaessa asiointineuvoja. Kesällä Liehtalanniemen museotilalla työskentelee kokoaikainen pehtoori ja hänen vapaapäiviensä (2 pv/vko) tuuraaja 2,5 kk ajan. Salpalinjan konekiväärikorson opas työskentelee kesäisin kuuden viikon ajan.

Kunnalla ei ole tarkoitus lisätä kulttuuripalvelujen henkilöstöresursssia.

4. Osaamista kehitetään etenkin digitaalisuuden hyödyntämisessä palvelujen järjestämisessä.

Kulttuuripalvelujen henkilöstöä koulutetaan tarpeen mukaan myös digitaalisuuden hyödyntämiseen palvelujen järjestämisessä.

5. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Taiteen edistämiskeskus tuottavat kunnille osaamisen tukea. Ja kunnat vastaavasti hyödyntävät valtakunnallisia ja alueellisia kehittämishankkeita.

Puumalan kunta tulee olemaan mukana sellaisissa valtakunnallisissa ja alueellisissa kehittämishankkeissa, jotka tuottavat kuntalaisille uusia palveluja kulttuurin alalta.

Liikuntapaikkojen fyysinen saavutettavuus Itä-Suomessa

Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset:

- 1. Liikuntapaikkasuunnittelua tehdään kunnissa jatkuvana prosessina osana kunnan strategista kehittämistä ja maankäytön suunnittelua. Suunnittelussa otetaan huomioon väestörakenne, kuntatalous, olemassa olevien liikuntapaikkojen säännöllinen arviointi ja kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden seuranta.**

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuutta seurataan

- kuntosalin kortinlukijan kävijätiedoista
- kansalaisopiston ja liikuntapalvelujen liikuntaryhmiin osallistuneiden määrästä
- lasten ja nuorten liikuntakerhoihin osallistuneiden määrästä
- kuntoportaiden kävijävihkoon kirjattujen nimien määrästä
- Norppapolun laskurin kävijäluvuista
- erilaisten liikuntatempauksien (esim. kuntohihtoviikko) osallistujamäärästä

- 2. Esteettömyys otetaan huomioon liikuntapaikkojen rakentamishankkeissa. Kunnallisille liikuntapaikoille tehdään esteettömyyskartoitus.**

Tekninen toimiala ottaa huomioon esteettömyysnäkökulman kaikissa liikuntapaikkahankkeissa olivatpa ne uusia tai peruskorjauksia. Viimeisimpinä urheilukentän katsomon remontti, jonne tehtiin invaluisia ja erityiset tilat pyörätuolissa kisoja seuraaville.

Erillistä esteettömyyskartoitusta ei liikuntapaikoille ole vielä tehty mutta tullaan tekemään.

- 3. Kunnissa kehitetään osallisuusprosesseja ja osallisuusosaamista laajoja käyttäjäryhmiä palvelevien liikuntapaikkojen käytön tehostamiseksi ja arkiliikunnan edellytysten parantamiseksi,**

Puumalan kunnassa on LIITO eli liikuntatoimijoiden vapaamuotoinen asiantuntijaryhmä, joka kokoontuu 2-4 kertaa vuodessa keskustelemaan liikuntapalveluihin ja -paikkoihin liittyvistä asioista. Asialistalla olevista asioista riippuen kokouksiin on kutsuttu osallistujia laajemmin esim. urheiluseuroista.

Liikuntapaikkojen käyttäjät antavat palautetta liikuntapaikoista liikuntapalvelujen ja teknisen toimialan henkilöstölle heitä tavatessaan. Lisäksi on käytössä urheiluhallin palautelaatikko ja kunnan nettisivujen sähköinen palautelomake.

Liikuntapalvelut järjestävät kaikille kuntalaisille avoimen keskustelutilaisuuden elokuussa 2021. Tilaisuuden järjestäminen on siirtynyt liki kahdella vuodella koronapandemian rajoitusten vuoksi.

Nuorille suunnatut palvelut Itä-Suomen kunnissa

Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset:

- 1. Aktiivisten verkkonuurisotyön työkalujen käyttöön ottamisella ja niihin kouluttautumisella lisätään alueellista yhdenvertaisuutta, erityisesti maaseutumaisilla alueilla.**
- 2. Digitaalisen nuorisotyön kehittämällä mahdollistetaan yhteistyöpintojen luomista eri toimijoiden välillä. Verkossa asiakkaat eivät välttämättä ole ainoastaan oman kunnan nuoria, joten yhteistyötä pitää tehdä entistä enemmän ja laajemmin.**

Puumalan ja Juvan kunnan yhteinen #DINO-digitaalisen nuorisotyön kehittämishanke 2021-2022 mm. kouluttaa nuoriso- ja liikuntapalvelujen henkilöstöä ja puumalalaisia nuoria verkkonuurisotyöhön. #DINO-hankkeen nuoriso-ohjaaja välittää myös puumalalaisille nuorille tietoa verkossa olevista palveluista.

Puumala on mukana Savon nuorisotiedotusportaali Po1ntissa, joka tarjoaa nuorille mm. anonyymien chat-palvelun sekä eri aiheista teemachat-keskusteluja. Po1ntin palvelut tuotetaan yli kuntarajojen, mukana on nuorisotyöntekijöitä kaikista Po1nt-kunnista sekä Savon alueen nuorisotyön erityishankkeista. Po1nt tarjoaa myös koulutusta hankekuntien nuorisotyöntekijöille ja kerää nuorilta palautetta palvelusta.

- 3. Nuoret aikuiset otetaan huomioon enemmän nuoriso- ja vapaa-aikapalveluissa.**

Nuorisotalon avointen ovien toimintaan ovat tervetulleita myös 18-20 -vuotiaat nuoret. 18-29 v. nuorille on myös tarjottu omatoimisia nuorisotalon käyttövuoroja arkipäivisin. Nuoria/nuorten ryhmiä on tavoitettu etsivän nuorisotyön, Kylätuvan ja työpajan kautta. Nuoret ovat toisinaan varanneet säännölliset, viikoittaiset käyttövuorot. Tavallisempaa on, että 18-29 v. nuoret ovat jo kiinnittyneet muihin kuin nuorisopalvelujen ryhmätoimintoihin ja esim. harrastusryhmissä on hyvin laajalti eri-ikäisiä ihmisiä (18 v – seniorit). Kuntosalin käyttö on maksutonta opiskelijoille ja työttömille.

- 4. Tarpeiden mukaan osoitetaan lisäresursseja ilta- ja viikonloppu-aikaan tapahtuvaan nuorisotyöhön, erityisesti talotoimintaan, jonka rajallinen tarjonta on arvioinnissa nähty laskevan palvelujen riittävyttä.**

Nuorisotalo on avoinna koulujen lukuvuoden aikaan torstaisin klo 16-20, perjantaisin klo 17-21 ja lauantaisin klo 17-21. Nuorten kanssa järjestetään myös nuorisotalolla tapahtumia viikonloppuiltaisina, esim. lanit tai nuorisotalon yövalo. Nuorisotalon viikonlopun aukioloajat on suunniteltu yhdessä nuorisotalolla käyvien nuorten ja nuorisovaltuuston kanssa.

- 5. Erilaisia alueellisia ratkaisuja kehitetään pitkistä välimatkoista sekä taloudellisesta eriarvoisuudesta johtuviin harrastamisen haasteisiin, kuten kuntien harrastuskyydit ja erilaiset harrastuskokeilut kaikille.**

Puumalassa on ollut harrastuskyyti jo noin 15 vuotta. Harrastuskyyti on aloitettu n. vuonna 2004 nuorisopalvelujen kolmevuotisena hankkeena. Nykyisin harrastuskyydin järjestää kahtena päivänä viikossa yhtenäiskoulu.

Harrastuskokeiluja toteutetaan yhteistyössä Puumalan yhtenäiskoulun ”Harrastus kaikille” – hankkeen kautta. Keväällä 2021 harrastuskokeiluna oli seinäkiipeily.

6. Palveluista tiedottamista parannetaan, jotta nuoret tuntevat saatavilla olevat palvelut ja osaavat niitä tarvittaessa käyttää. Nuorten osallistamista ja palautejärjestelmää käytetään systemaattisesti eri palvelujen arviointiin.

Nuoriso- ja liikuntapalvelujen osalta nuorille tiedotetaan eri somekanavien, nuorisovaltuuston ja koulun kautta. Nuorille suunnatuista sosiaali- ja terveystalveluista tiedottamisen päävastuu on Essotella, nuoriso- ja liikuntapalvelut ovat jakaneet Essoten tiedotteita.

Nuorten edustajat ovat olleet mukana palvelujen suunnittelussa. Nuoret antavat palautetta suoraan nuoriso- ja liikuntapalvelujen työntekijöille. Yhtenäisen palautejärjestelmän luominen kaikista nuorille suunnatuista palveluista edellyttää Essoten ja valtionhallinnon palvelujen yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.

7. Monialaista verkostotyötä tehdään säännöllisesti, työlle osoitetaan resursseja ja verkostojen toimintaa yhä edelleen vahvistetaan ja kehitetään.

Monialainen verkosto "Orvokki" on kunnanhallituksen nimeämä. Verkoston toiminta perustuu nuorisolakiin (9§) ja LAPE-työ (lasten ja nuorten hyvin vointiin liittyvä työ). Jäseninä ovat vapaa-aikasihteeri (kokoonkutsuja), etsivä nuorisotyöntekijä, palvelujohtaja, (koulu)terveydenhoitaja, sosiaalihojaaja, yhtenäiskoulun rehtori, päiväkodin johtaja, srk:n lapsi- ja nuorisotyön edustaja, Puumalan 4H-yhdistys ry:n edustaja ja Puumalan MLL:n paikallisyhdistyksen edustaja. Verkosto kokoontuu vähintään 4 kertaa vuodessa. Mukaan on tarvittaessa kutsuttu vierailijoita, seuraavaan verkostokokoukseen 25.8.2021 on tulossa Ankkuri-poliisi ja Ohjaamo 2.0-hanke. Orvokki-kokouksen kokousmuistio toimitetaan kunnan johtoryhmälle tiedoksi.